

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

9 Haziran / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Yeni kabine açıklandı

- ❑ Cumhurbaşkanı Erdoğan yeni Cumhurbaşkanlığı Kabinesi'ni açıkladı. Cevdet Yılmaz Cumhurbaşkanı Yardımcısı olurken, ekonominin başına Mehmet Şimşek geçti.
- ❑ Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ve Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler oldu. Eski kabinedeki Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ve Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy da görevlerini sürdürecektir.
- ❑ Ekonomi kabinesinin beklenildiği gibi açıklanmasının ardından Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek'in görev teslimi sırasındaki ilk açıklamasındaki «Rasyonel bir zemine dönme dışında seçenek kalmamıştır» açıklaması ortodoks politikalara kesin bir dönüş olarak algılandı.
- ❑ Ardından döviz kurunun serbest bırakıldığını ve artışlar yaşandığı görüldü. Dolar kurunda yaklaşık yüzde 12 düzeyinde bir artış yaşanmış oldu.

İlk kez bir kadın, TCMB başkanı oldu

- ❑ Ekonomi yönetimindeki bürokrat kadrolarında beklenen isim TCMB başkanlığı için Hafize Gaye Erkan'dı.
- ❑ Başarılarla dolu bir özgeçmişe sahip Erkan, ABD'de en genç banka genel müdürü olarak da kayda geçmişti.
- ❑ Haftanın son gününde onun da beklenen ataması yapılmış oldu ancak burada dikkatler mevcut TCMB başkanı Kavcıoğlu'nun da BDDK başkanlığına atanmış olması idi.
- ❑ Bu atama ile makro ihtiyati tedbirlerin varlığını sürdürüp sürdürmeyeceği tartışması yapıldı.
- ❑ Ayrıca 22 Haziran'daki PPK toplantısının öne çekilip, çekilmeyeceği de değerlendiriliyor.
- ❑ Türkiye ekonomisi beş yıllık aranın ardından yeniden konvansiyonel politikalara geri dönüyor ancak bunun ne şiddette ve hızda yapılacağı tartışma konusu olmaya devam ediyor.
- ❑ Önümüzdeki hafta yeni Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek'in bankalarla bir araya gelmesi bekleniyor.

TCMB Hangi sorunlara odaklanacak?

- ❑ Merkez bankalarının tüm dünyada ana sorumluluk konusu fiyat istikrarını sağlamaktır. Bu bağlamda TCMB'nin de konvansiyonel politikalara dönüş yapılacağı varsayımı altında öncelikle politika faizinde artış yapması bekleniyor.
- ❑ Ancak henüz uygulanacak ekonomi programı paylaşılmadığından bu artışın ne kadar ve ne sıklıkta yapılacağı, mevcut makro ihtiyati düzenlemelerin ne ölçüde gevşetileceği bilinmiyor.
- ❑ Diğer taraftan rezervlerin yönetimi ve KKM ürününden çıkışın da ne ölçüde sağlanacağı diğer sorunsallar arasında yer alıyor.
- ❑ Kurun bir anlamda rezerv müdahalesi olmadan serbest bırakılması PPK toplantısı yapılmadan önce gelebileceği noktayı belirlemek için. Ardından yapılacak faiz artışı ile de piyasa koşullarının normalleşmesi hedefleniyor.

Kur şokunun getirdikleri götürdüklerini karşılar mı?

- ❑ Dolar kuru bu beş günlük dönemde yaklaşık yüzde 12 düzeyinde artış kaydetti. Peki bunun kime nasıl bir maliyeti olacaktır?
- ❑ Dünya Gazetesi'nden Naki Bakır'ın hazırlamış olduğu hesaplama göre dolar kurunda, seçimlerin ardından 7 Haziran'a kadar yaşanan yüzde 15,4 oranındaki 3,07 liralık artış, Türkiye'ye dış borçlar cephesinde 1 trilyon 409,1 milyar liralık kur farkı yükü getirmiş durumda.
- ❑ KKM'de 300 milyar liraya kadar bir kamu yükünden söz ediliyor. Kaldı ki kur artışlarının hazineden karşılandığı bu enstrümanla tasarruf sahibi kazanırken, kamu yükü üstlenmiş oluyor.
- ❑ İhracatçılar kısa vadede sevinebilir ancak girdi ithalatı bakımından bir dönem sonra tekrar maliyet artışı yaşayacaklarından bu kur seviyesi de emek yoğun ve rekabet edebilmek için düşük fiyata gereksinim duyan kesimi mutlu edemez.
- ❑ Turizmciler için daha ucuza tatil paketi satmak bir nevi sürümden kazanmak olarak görülecekken, kişi başı döviz gelirini arttırmak gerekliliği gözden kaçabilir.
- ❑ Dövizini hatta kur etkisiyle altını olanlar servetlerini arttıracaklardır.
- ❑ **Ancak sabit gelirli kesim için gelir dağılımındaki adaletsizliğin daha da açılacağı kesindir.**
- ❑ Tüm kesimler için ise kur artışı genel fiyatlara geçişkenlik nedeniyle enflasyonisttir.
- ❑ İkinci aşamada yapılacak faiz artışı yoluyla dengelenmesi beklenen kurların, ülkeye net döviz girişi sağlanmadıkça düşüş eğilimine girmesi ise zaman alacaktır.

Piyasa dinamiklerini düzeltmek neden önemli?

- ❑ ABD'nin en büyük ikinci bankası Bank Of America, müşterilerine yeni bir mesaj gönderdi. Daha önce Türk Lirasına yatırım yapmak isteyen müşterilerine Dolar/TL kurunun 24 Lira bandında olması gerektiğini öneren banka, yeni mesajında Dolar/TL kurunun en az 25 TL olması ve şu anda yüzde 8.5 olan faizlerin en az yüzde 40 olması gerektiğini belirtti.
- ❑ Banka, ayrıca bu koşulların sağlanması halinde bile long pozisyona geçilebilmesi için dolar endeksinde bir düşüşün olması gerektiğini ileri sürmüş oldu ki bu durum esasında Fed'in faiz artışlarının sonuna da gelinmiş olması gibi bir şartı öne sürüyor.
- ❑ Dolayısıyla gerek küresel koşullar gerekse de Mart 2024'deki yerel seçimler sıcak paranın Türkiye'ye akması için pek de elverişli gözüküyor.
- ❑ Ancak öncesinde çok bozulmuş olan piyasa dinamiklerinin toparlanması, CDS primi gibi rating'lerde görülecek iyileşme ile öngörülebilir ve şeffaf bir piyasa görünümü yaratmak kısa vadede olmasa da orta ve uzun vadede hem sıcak para hem de doğrudan yatırımların yolunun açılmasını sağlayabilir.
- ❑ Ekonomik görünümün iyileşmesi içinse sancılı ve daha uzun bir zaman dilimi gerekeceği aşıkardır. Yeni ekonomik program netleştğinde belki daha net bir tahmin yapılması olası olacaktır.

Kripto para borsalarına SEC darbesi, kontratak getirdi!

- ❑ Sıkı para politikasına geçilmesiyle popülaritesini yitiren kripto paralar batan borsalarıyla sık sık anılmaya başlamıştı.
- ❑ Bu defa ise en bilinen sanal para Bitcoin SEC'in açık hedefi oldu.
- ❑ ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu'nun (SEC) dünyanın en büyük dijital para borsası Binance'e müşteri fonlarını genel müdürünün sahibi olduğu bir şirkete aktardığı iddiasıyla dava açtığını duyurmasının ardından son 24 saatte yaklaşık yüzde 4 değer kaybetti.
- ❑ Olay bununla da bitmedi SEC, bu defa Coinbase'e de dava açtı. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Coinbase'in görünümünü negatife çevirdiğini bildirdi.
- ❑ Kripto para borsası Coinbase, mart ayında SEC'den kendilerine dava açma planlarını içeren bir "Wells bildirimi" aldıklarını duyurmuştu.
- ❑ Tüm bu gelişmelerin ardından kripto para borsası Binance, ABD'li düzenleyici kurumların, şirket ve CEO Changpeng Zhao aleyhine dava açmasının ardından Perşembe günü dolar cinsinden para yatırma işlemini askıya aldığını ve bankacılık ortaklarının para çekme işlemlerini de 13 Haziran itibarıyla durdurmaya hazırlandığını açıkladı.

ABD bankaları zorlanmaya devam ediyor...

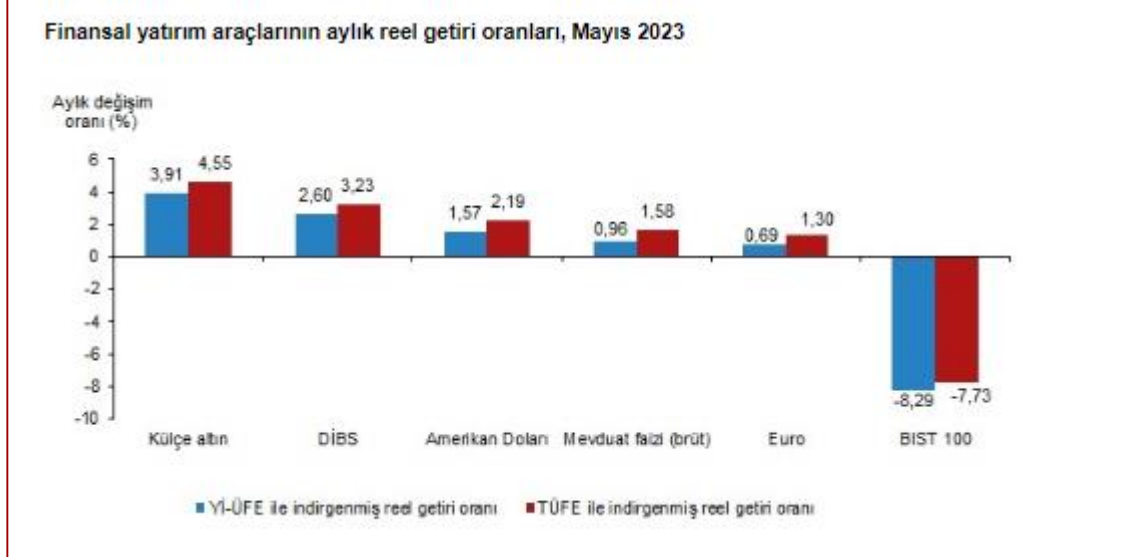
- ❑ JPMorgan, Washington'un 2023'ün sonuna kadar kısa vadeli Hazine bonolarında 1.1 trilyon dolar borçlanması gerekeceğini ve önümüzdeki dört ay içinde 850 milyar dolarlık net tahvil ihracı yapacağını tahmin ediyor .
- ❑ Analistler tarafından dile getirilen başlıca endişe, yeni tahvil ihraçlarının büyük hacminin, banka mevduatlarından nakit çekilerek, tahvile yöneleceği .
- ❑ TD Securities stratejisti Gennadiy Goldberg, "Selin gelmekte olduğunu herkes biliyor" dedi. "Bu sel nedeniyle verim daha da yükselecek. Hazine bonoları daha da ucuzlayacak. Bu da bankalar üzerinde baskı oluşturacaktır."
- ❑ Bu defaki hazine bonusu ihracının 2008 küresel finans krizi ve 2020'deki salgın dışında 1 trilyon dolarla tarihin en büyüğü olduğu ifade ediliyor.
- ❑ Analistler, bonoların birkaç günden bir yıla kadar değişen vadelere sahip olacağını söyledi.
- ❑ Bu durum bankaların mevduatları pasifinde tutmak için daha yüksek bir fon maliyetine katlanması anlamına gelir ki bu da halihazırda orta ölçekli bankalarda olası görülen kredi sıkışıklığını iyice derinleştirecek ve reel sektörde KOBİ segmentini önemli ölçüde baltalayacaktır.

Haftadan Kalanlar

- ❑ Schengen ile başlayan iş dünyasının vize sorunu yeni ülkelerle genişledi. Kanada, ABD ve İngiltere'den de "ret" yanıtlarının arttığına dikkat çeken İş insanları, sorunun Türkiye'nin küresel pazarlardaki rekabet gücü aşındırarak boyuta ulaştığını vurguladı.
- ❑ OECD, küresel ekonomik büyüme tahminini yüzde 2,6'dan yüzde 2,7'ye ve Türkiye ekonomisine yönelik büyüme beklentisini de yüzde 2,8'den yüzde 3,6'ya yükseltti.
- ❑ Motorin, benzin ve çaya zam gelirken, döviz kurundaki hareketlilik, elektronikten otomobile ithal ürün pazarında zam rallisi başlattı.
- ❑ Çin'in ihracat ve ithalatı Mayıs ayında geçen yılın aynı dönemine göre zayıfladı.
- ❑ Euro bölgesi teknik resesyona girdi.
- ❑ Numan Kurtulmuş, TBMM Başkanı seçildi.
- ❑ Google Vertex AI'daki yapay zeka desteğini, genel kullanıma sundu.
- ❑ Sanayi üretimi nisanda aylık bazda yüzde 0,9 gerilerken, yıllık bazda yüzde 1,2 düşüş gösterdi.
- ❑ Küresel tahvil piyasalarında yükselen faiz oranlarının ve dolar endeksinin baskısında kalan ons altın, 'kırmızı bölgeden' çıkmak için haftaya yapılacak Fed toplantısını bekliyor.
- ❑ Çin'de üretici fiyatları son yedi yılın en büyük düşüşünü yaşarken deflasyon korkusu ekonominin üzerinde demoklesin kılıcı gibi asılı kaldı.
- ❑ AB üyesi ülkeler, artan işgücü açığına çare arayışları kapsamında, oturma ve çalışma iznini düzenleyen yönetmeliğin güncellenmesi konusunda anlaştı.
- ❑ Suudi Arabistan'ın Temmuzda günlük 1 milyon varil ek üretim kesintisi kararı ile yılın geri kalanında petrol fiyatlarını varil başına 84 doların üzerine çıkarması bekleniyor.
- ❑ Borsa İstanbul günü 5.626,49 puandan tamamlarken, bu seviye tüm zamanların en yüksek haftalık kapanışı oldu.
- ❑ Zamlar sonrasında Türkiye, dünyanın en pahalı iPhone'unu satan ülke oldu.

Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları, Mayıs 2023

- ÜFE ile indirildiğinde; yatırım araçlarından DİBS %2,60, Amerikan Doları %1,57, mevduat faizi (brüt) %0,96, Euro %0,69 oranlarında yatırımcısına reel getiri sağlarken; BIST 100 endeksi %8,29 oranında yatırımcısına kaybettirdi.
- TÜFE ile indirildiğinde DİBS %3,23, Amerikan Doları %2,19, mevduat faizi (brüt) %1,58, Euro %1,30 oranlarında yatırımcısına reel getiri sağlarken; BIST 100 endeksi %7,73 oranında yatırımcısına kaybettirdi.

Hanehalkı Tüketim Harcaması, 2022

- ❑ Hanehalkı Bütçe Araştırması'nın 2022 yılı sonuçlarına göre; Türkiye genelinde hanehalklarının tüketim amaçlı yaptığı harcamalar içinde en yüksek payı %22,8 ile gıda ve alkolsüz içecek harcamaları alırken, ikinci sırayı %22,4 ile konut ve kira harcamaları, üçüncü sırayı ise %21,3 ile ulaştırma harcamaları aldı.
- ❑ Toplam tüketim harcamalarında en düşük payı alan harcama türleri ise %1,4 ile eğitim hizmetleri, %2,2 sağlık ve %2,5 ile eğlence ve kültür harcamaları oldu.
- ❑ Hanelerin tüketim harcamalarını karşılaştırılabilir hale getirmek amacıyla hanehalkı büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alınarak elde edilen eşdeğer fert başına tüketim harcaması kullanılmaktadır. Aylık ortalama tüketim harcaması hanehalkı başına 12 bin 159 TL ve eşdeğer fert başına 6 bin 259 TL olarak tahmin edildi.

Hanehalkı büyüklüğüne göre tüketim harcamalarının dağılımı (%), 2022

Hanehalkı büyüklüğü	Gıda ve alkolsüz içecekler	Alkollü içecekler, sigara ve tütün	Giyim ve ayakkabı	Konut ve kira	Mobilya ve ev eşyaları	Sağlık	Ulaştırma	Haberleşme	Eğlence ve kültür	Eğitim hizmetleri	Lokanta ve oteller	Çeşitli mal ve hizmetler
Toplam	22,8	3,2	4,9	22,4	6,4	2,2	21,3	3,1	2,5	1,4	5,8	4,1
1	16,8	3,1	4,8	27,7	5,4	2,3	20,4	2,0	3,1	1,5	8,6	4,4
2	24,4	3,0	4,5	25,3	5,8	2,4	19,0	3,0	2,3	0,8	5,3	4,4
3	21,5	3,2	4,8	21,9	7,3	2,4	21,9	3,2	2,3	1,5	5,9	4,1
4	21,5	3,1	5,0	19,8	6,2	1,9	25,3	3,4	2,6	2,0	5,5	3,9
5	25,8	3,4	5,4	20,0	6,4	1,7	21,2	3,6	2,1	1,3	5,0	4,2
6	27,5	3,7	5,4	18,8	8,5	1,7	18,7	3,2	4,4	0,8	3,8	3,4
7*	35,9	3,8	5,7	18,8	6,5	2,3	14,4	3,3	1,1	0,7	4,1	3,4